

MATURA W KONTEKŚCIE REKRUTACJI NA STUDIA WYŻSZE

**Co jest sprawdzane na egzaminie maturalnym
z poszczególnych przedmiotów?**

Przygotowano w Wydziale Matur Centralnej Komisji Egzaminacyjnej
na konferencję „Rekrutacja na studia” w dniu 12 grudnia 2007 r.

Wstęp i opracowanie Barbara Czarnecka-Cicha

WSTĘP

Celem tej publikacji jest krótkie przedstawienie specyfiki egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów ze względu na sprawdzane umiejętności, w tym zwłaszcza **umiejętności ponadprzedmiotowe**.

Zgodnie z ustawą o szkolnictwie wyższym i przy akceptacji KRASP i KRZaSP, egzamin wstępny na wyższą uczelnię został zastąpiony od 2005 roku egzaminem maturalnym. Przy ustalaniu wymagań rekrutacyjnych uczelnia ma jednak prawo wymagać od maturzystów wyboru takich przedmiotów, których opanowanie, potwierdzone odpowiednim wynikiem na maturze, ułatwi im studiowanie na danym kierunku. Egzamin maturalny został skonstruowany wielowariantowo, co umożliwi uczelniom stawianie różnorodnych wymagań, zależnych od potrzeb poszczególnych wydziałów.

Aby uzyskać świadectwo dojrzałości, absolwent szkoły ponadgimnazjalnej musi zdać pięć egzaminów: dwa ustne i trzy pisemne. Wszyscy maturzyści zdają ustny i pisemny egzamin z języka polskiego, ustny i pisemny egzamin z wybranego języka obcego oraz pisemny egzamin z wybranego przedmiotu kierunkowego. Każdy z tych egzaminów, poza egzaminem ustnym z języka polskiego, może być zdawany na wybranym przez zdającego poziomie – podstawowym albo rozszerzonym. Warunkiem zdania egzaminu jest uzyskanie 30% punktów z każdego zdawanego egzaminu na zadeklarowanym poziomie.

Ponadto maturzysta może przystąpić dodatkowo do trzech przedmiotów **na poziomie rozszerzonym**. Wyniki tych egzaminów nie mają wpływu na zdanie matury, ale są również odnotowywane na świadectwie dojrzałości.

Tak duża różnorodność świadectw dojrzałości kandydatów na studia stawia uczelnie przed trudną decyzją – jak ustalić wymagania rekrutacyjne, aby sprawiedliwie i skutecznie wybrać najlepszych przyszłych studentów. Konsekwencją tego jest często ogromne zróżnicowanie wymagań na ten sam kierunek na różnych uczelniach. To z kolei utrudnia przyszłym maturzystom wybór właściwych przedmiotów na egzamin.

Centralna Komisja Egzaminacyjna, chcąc pomóc w przezwyciężeniu tych trudności, postanowiła przedstawić swoje spojrzenie na temat przydatności egzaminów z poszczególnych przedmiotów, na różnych poziomach, do celów rekrutacyjnych. Podstawą tego opracowania, z konieczności bardzo skrótego, jest nasza wiedza na temat egzaminu maturalnego i sprawdzanych na nim umiejętności.

Jedną z naszych propozycji jest szersze uwzględnienie w wymaganiach rekrutacyjnych przedmiotów zdawanych przez wszystkich maturzystów, czyli języka polskiego, języka obcego, a od 2010 roku również matematyki. Są one bowiem „narzędziami” niezbędnymi do studiowania wszystkich innych przedmiotów. Sprawdzane umiejętności takie jak np. rozumienie tekstu czytanego, logiczne myślenie, właściwe dobieranie argumentów są przydatne na wszystkich kierunkach, a **uwzględnienie ich w rekrutacji nie wymaga od maturzysty zdawania dodatkowych przedmiotów**. Ułatwia to również porównanie wyników różnych kandydatów i daje szerszy obraz ich umiejętności.

Zachęcalibyśmy również, aby zwłaszcza na tych kierunkach, gdzie liczba kandydatów przewyższa liczbę miejsc, wymagać zdawania przedmiotów na poziomie rozszerzonym. Ten egzamin bowiem, w swoim założeniu sprawdza umiejętności akademickie, kładąc większy nacisk na wykorzystanie wiedzy do rozwiązywania nietypowych problemów, krytycznej analizy źródeł i przedstawiania swoich argumentów w dłuższej wypowiedzi pisemnej.

Egzamin na poziomie podstawowym jest w większym stopniu podsumowaniem nauki w szkole ponadgimnazjalnej, czyli sprawdza podstawową wiedzę i niezbędne do wykorzystania tej wiedzy umiejętności, na przykładzie typowych sytuacji i znanych zagadnień.

Jesteśmy świadomi, trudności pojawiających się przy zastosowaniu w wymaganiach rekrutacyjnych propozycji alternatywnych (np. fizyka lub matematyka). Wiele z nich można rozwiązać biorąc pod uwagę zamiast surowych wyników, wyniki standaryzowane, publikowane od 2005 roku w skali staninowej, a wkrótce w bardziej dokładnej skali akademickiej.

Nie uważamy za stosowne sugerowanie tutaj wagi poszczególnych przedmiotów i ich poziomów, przy rekrutacji na dany kierunek. Chcemy jedynie zwrócić uwagę na pewną ich specyfikę i możliwości wykorzystania w rekrutacji.

Mamy nadzieję, że nasze przemyślenia pomogą Państwu przy podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących rekrutacji z wykorzystaniem egzaminu maturalnego

JĘZYK POLSKI

Jako język ojczysty i podstawowe narzędzie w toku studiów powinien być uwzględniany w wymaganiach rekrutacyjnych przez każdą uczelnię. Jest to egzamin obowiązkowy dla wszystkich zdających, czyli wymaganie takie nie wymusza zdawania dodatkowego egzaminu, a bardzo zmienia świadomość młodego kandydata na członka intelektualnej elity narodu.

JĘZYK POLSKI – część ustna – wymagająca pracy metodą projektu

Sprawdzane umiejętności

- 1) umiejętność gromadzenia, hierarchizowania i selekcji materiałów niezbędnych do wykonania projektu,
- 2) umiejętność przygotowania wystąpienia publicznego we wskazanym czasie,
- 3) umiejętność prezentacji znanego sobie zagadnienia przed obcymi ludźmi (opanowywanie stresu),
- 4) umiejętność udziału w dyskusji, przedstawienia i obrony swoich opinii, dobierania argumentów; umiejętność zaprezentowania siebie i przekonania do siebie,
- 5) umiejętność prawidłowego wysławiania się w języku polskim.

Dla tej części egzaminu nie rozróżnia się poziomu podstawowego i rozszerzonego.

Przydatność w rekrutacji

Umiejętności sprawdzane na egzaminie z języka polskiego wykorzystywane są wielokrotnie w czasie studiów np. podczas gromadzenia materiałów do pracy licencjackiej i magisterskiej, przygotowywania jakiegokolwiek prezentacji na wskazany temat. Niezbędne są zwłaszcza na wszystkich kierunkach wymagających publicznych wystąpień i pracy metodą projektu (prawo, politologia, dziennikarstwo, socjologia itp.) oraz na kierunkach nauczycielskich.

JĘZYK POLSKI – część pisemna – wymagająca pracy z tekstem

Sprawdzane umiejętności

1. rozumienie tekstu nieliterackiego (np. wykładu, artykułu prasowego, fragmentu książki naukowej),
2. umiejętność analizy interpretacji tekstu nieliterackiego, odczytania intencji autora,
3. umiejętność rozpoznania funkcji języka (dostrzeżenie treści „między wierszami”),
4. umiejętność pisania ściśle na temat,
5. umiejętność konstruowania wypowiedzi pisemnej z wykorzystaniem tekstów danych (potrzebne wszystkim, którzy w toku studiów będą mieć do czynienia z tekstami pisanymi),
6. umiejętność analizy tekstu literackiego z wykorzystaniem posiadanej wiedzy z różnych dziedzin; określenia roli fragmentu w całości dzieła.

Sprawdzane umiejętności są podobne na obu poziomach. Poziom rozszerzony wymaga jednak dużo lepszej sprawności posługiwania się językiem polskim, rozumienia tekstów trudniejszych (naukowego, filozoficznego) oraz pisania pracy w odniesieniu do nieznanego wcześniej utworu literackiego.

Przydatność w rekrutacji

Język jest narzędziem, którym posługuje się każdy. Umiejętność czytania ze zrozumieniem jest podstawą studiowania, a umiejętność pisania tekstu własnego jest potrzebna studentom każdego kierunku m.in. do napisania pracy licencjackiej lub magisterskiej.

JĘZYK OBCY NOWOŻYTNY

Drugi, po języku polskim, przedmiot zdawany obowiązkowo przez wszystkich zdających. W zjednoczonej Europie, przy coraz częstszych kontaktach międzynarodowych, znajomość przynajmniej jednego języka obcego jest niezbędna. Język angielski to podstawowy język komunikacji międzynarodowej, język francuski – drugi język oficjalny Unii Europejskiej i Rady Europy, język niemiecki – język kilku krajów europejskich oraz publikacji naukowych w wielu dziedzinach (np. archeologii), język rosyjski - język naszego największego sąsiada i partnera handlowego, język hiszpański to trzeci najpopularniejszy język na świecie, a język włoski jest językiem artystów.

JĘZYK OBCY NOWOŻYTNY – część ustna

Sprawdzane umiejętności

Poziom podstawowy

- 1) umiejętność porozumiewania się w typowych sytuacjach życia codziennego,
- 2) umiejętność opisywania ludzi i sytuacji,
- 3) umiejętność wyrażania swoich opinii.

Poziom rozszerzony

- 1) umiejętność opisywania, interpretowania, oceniania,
- 2) umiejętność prezentowania tematu (dłuższa wypowiedź w języku obcym),
- 3) umiejętność udziału w dyskusji, przedstawienia i obrony swoich opinii, dobierania argumentów.

Przydatność w rekrutacji

Wynik egzaminu ustnego z języka obcego powinien być brany pod uwagę na wszystkich kierunkach studiów. Jest to egzamin obowiązkowy, nie powoduje więc dodatkowego obciążenia dla zdającego.

Poziom podstawowy - wszystkie kierunki, których absolwenci w niewielkim stopniu uczestniczą w kontaktach międzynarodowych.

Poziom rozszerzony - kierunki, które przygotowują absolwentów do udziału we współpracy międzynarodowej (np. filologia, handel zagraniczny, politologia).

Ponadto w rekrutacji należałoby uwzględnić nieliczną grupę absolwentów klas dwujęzycznych, których umiejętności językowe przewyższają poziom rozszerzony.

JĘZYK OBCY NOWOŻYTNY – część pisemna

Sprawdzane umiejętności

Poziom podstawowy i rozszerzony

- 1) rozumienie ze słuchu (komunikaty, audycje radiowe, wywiady, wykłady itp.),
- 2) rozumienie tekstu czytanego (teksty użytkowe, publicystyczne, literackie),
- 3) umiejętność formułowania wypowiedzi pisemnej zgodnie z tematem.

Na poziomie rozszerzonym dodatkowo sprawdzana jest także umiejętność poprawnego rozpoznawania i stosowania struktur leksykalno-gramatycznych.

Umiejętności sprawdzane w zakresie rozumienia ze słuchu i rozumienia tekstu czytanego są podobne na obu poziomach. Poziom rozszerzony wymaga jednak dużo lepszej sprawności posługiwania się językiem obcym, rozumienia tekstów trudniejszych pod względem językowym i bardziej zróżnicowanych tematycznie. Umiejętność formułowania tekstu własnego na poziomie podstawowym jest ograniczona do tekstów użytkowych (notatka, list) i oceniana głównie pod kątem właściwego przekazu informacji.

Wypowiedzi pisemne na poziomie rozszerzonym mają charakter bardziej akademicki (np. rozprawka). Jednocześnie oczekuje się od zdającego wykazania się znacznie bogatszym zasobem struktur leksykalno-gramatycznych i większą poprawnością językową.

Przydatność w rekrutacji

Wynik z egzaminu pisemnego z języka obcego powinien być brany pod uwagę na wszystkich kierunkach studiów. Jest to egzamin obowiązkowy, nie powoduje więc dodatkowego obciążenia dla zdającego.

Egzamin na poziomie podstawowym to potwierdzenie opanowania przez zdającego podstawowych umiejętności niezbędnych do komunikowania się w języku obcym, czyli egzamin odpowiedni dla tych kierunków, których absolwenci w niewielkim stopniu wykorzystują język obcy w swojej pracy akademickiej.

Egzamin na poziomie rozszerzonym to potwierdzenie dość sprawnego posługiwania się językiem obcym. Powinien on być wymagany w rekrutacji nie tylko na kierunkach filologicznych, ale także na wszystkich tych, które przygotowują absolwentów do szeroko rozumianej współpracy międzynarodowej i wymagają korzystania w pracy akademickiej z materiałów obcojęzycznych.

Ponadto w rekrutacji należałoby uwzględnić nieliczną grupę absolwentów klas dwujęzycznych, których umiejętności językowe przewyższają poziom rozszerzony. Absolwenci tych szkół mają także możliwość zdawania w języku obcym kilku przedmiotów (biologia, chemia, fizyka, geografia, historia, matematyka).

MATEMATYKA

Uczy poprawnego, ścisłego, precyzyjnego i logicznego myślenia. Gimnastykuje umysł, by mógł sobie dawać radę w najbardziej trudnych i nieoczekiwanych intelektualnie sytuacjach, by był twórczy i samodzielny. Ponadto jest podstawą wszelkich nauk technicznych, jako nauka stoi u podstaw naszej nowoczesnej cywilizacji technicznej. Bez jej rozwoju nie mogą się prawidłowo rozwijać nauki stosowane.

Od 2010 roku będzie przedmiotem obowiązkowym dla wszystkich zdających, ale już teraz warto uwzględnić ją w wymaganiach rekrutacyjnych na wiele kierunków.

Sprawdzane umiejętności

- dobieranie i stosowanie znanych definicji, twierdzeń algorytmów do rozwiązywania problemów,
- odczytywanie i przetwarzanie informacji ilościowych i jakościowych z tabel, wykresów, diagramów,
- przetwarzanie informacji przedstawionych w postaci wyrażenia, równania, opisu słownego w inny opis ułatwiający rozwiązanie problemu,
- opisywanie przedstawionych sytuacji (także praktycznych) w postaci równań, funkcji, przekształceń geometrycznych,
- argumentowanie, prowadzenie rozumowania składającego się niekiedy z kilku etapów oraz zapisywanie ich poprawnym językiem matematycznym.

Na obu poziomach egzaminu sprawdzane są te same umiejętności ale problemy, które należy rozwiązać na poziomie rozszerzonym są bardziej złożone.

Przydatność w rekrutacji

Maturzysta jest wyposażony w wiedzę i umiejętności pozwalające mu na swobodne poruszanie się w wielu dziedzinach nauki, sprawne odczytywanie i posługiwanie się danymi, wykorzystywanie ich do rozwiązywania problemów.

Potrafi wykazać się umiejętnością abstrakcyjnego myślenia, prowadzenia rozumowania, argumentowania. Ma opanowany warsztat matematyczny w stopniu umożliwiającym mu podjęcie studiów.

HISTORIA

Nie sposób zrozumieć teraźniejszości bez odwołania się do przeszłości. Historia pozwala zrozumieć losy społeczeństw i narodów, a zwłaszcza własnego; bez historii nie ma ludzkich wspólnot, nie ma świadomej przynależności do narodu. Umiejętności historyczne potrzebne są na wszystkich kierunkach studiów humanistycznych, a dodatkowo sprawdzane na egzaminie z historii – niezbędne w życiu – umiejętności kluczowe (takie jak rozwiązywanie problemów w twórczy sposób, planowanie, organizowanie i ocenianie własnej pracy), ułatwiają studiowanie, a w perspektywie podjęcie pracy w jednoczącej się Europie.

Sprawdzane umiejętności

- 1) znajomość i rozumienie faktografii i terminologii historycznej,
- 2) umiejętność wyjaśnienia procesu historycznego, a więc
 - umieszczania wydarzeń w czasie i w przestrzeni,
 - wskazywania przyczyn i skutków wydarzeń,
 - przeprowadzania hierarchizacji faktów,
 - uwzględniania zmian zachodzących w czasie,
 - uogólniania faktów,
 - wskazywania cech charakterystycznych poszczególnych epok i okresów historycznych,
 - korzystania z różnorodnych źródeł wiedzy historycznej,
- 3) przedstawianie oraz ocenianie wydarzeń i zjawisk historycznych, w tym wskazywanie różnic i podobieństw między wydarzeniami historycznymi, a także formułowanie przejrzystej i logicznej wypowiedzi pisemnej.

Na obu poziomach egzaminu sprawdzane są podobne umiejętności, jednak na poziomie rozszerzonym od zdających wymaga się nie tylko wyszukiwania informacji z różnorodnych źródeł, ale także interpretowania ich zgodnie z warsztatem historycznym oraz krytycznej analizy i oceny różnych interpretacji historii.

Przydatność w rekrutacji

Historia na egzaminie to swoista suma nauk, i to nie tylko humanistycznych. Promuje odczytanie i szeroko rozumiane uczestniczenie w kulturze. Od zdającego historię oczekuje się umiejętności czytania ze zrozumieniem, logicznego myślenia, syntetyzowania i wyciągania wniosków oraz ich formułowania, pisanie tekstu na zadany temat, właściwego doboru informacji, dokonywania selekcji informacji, wyrażania własnego stanowiska, powoływania się na opinie historyków i przytaczanie tych opinii, właściwego dobierania i wartościowania argumentów uzasadniających stanowisko własne i/lub cudze. Tworzenie tekstu własnego pozwala maturzystom wykazać się również kompetencjami językowymi, a więc umiejętnościami budowania komunikatywnego przekazywania myśli i posługiwania się poprawnym językiem. Szereg wymienionych umiejętności historycznych, a także umiejętności ponadprzedmiotowych sprawdzanych podczas egzaminu z historii są podstawą studiowania oraz są niezbędne do napisania pracy licencjackiej czy magisterskiej.

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Staramy się kształtować „społeczeństwo obywatelskie”, ale do pełnego uczestniczenia w życiu społecznym i politycznym naszego kraju potrzebna jest znajomość przysługujących nam praw, umiejętność korzystania z nich i świadomość ograniczeń.

Sprawdzane umiejętności

Egzamin maturalny z wiedzy o społeczeństwie pozwala zdającym maturzystom wykazać się:

- znajomością i rozumieniem zjawisk oraz procesów dotyczących społeczeństwa, polityki, prawa, problemów współczesnego świata,
- umiejętnością stosowania wiadomości i słownictwa do wyjaśnienia procesów zachodzących we współczesnym świecie,
- umiejętnością korzystania z różnych źródeł informacji i krytycznej ich oceny,
- umiejętnością przedstawiania i oceniania wydarzeń oraz formułowania spójnej i logicznej wypowiedzi pisemnej.

Zdający na poziomie podstawowym powinien opanować wiadomości, a w mniejszym stopniu umiejętności, z zakresu problematyki życia społecznego, narodu, państwa, demokracji, polityki, ustroju Polski, społeczeństwa obywatelskiego, prawa, miejsca Polski w Europie, organizacji i instytucji międzynarodowych oraz współczesnego świata.

Natomiast na poziomie rozszerzonym maturzysta wykazuje się przede wszystkim umiejętnością pracy z bardzo różnorodnymi źródłami. Czyta ze zrozumieniem nie tylko teksty publicystyczne i naukowe, ale także akty normatywne - ustawy, rozporządzenia, zarządzenia. Analizuje źródła statystyczne przedstawiane w postaci diagramów, tabel. Styka się ze źródłami kartograficznymi, odczytując wymagane informacje z różnego rodzaju map.

Przydatność w rekrutacji:

Obecnie egzamin z wiedzy o społeczeństwie jest wymagany na wielu kierunkach studiów uniwersyteckich i uczelni ekonomicznych. W zależności od typu uczelni wyższej w rekrutacji brany jest pod uwagę wynik z egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym, ale obecnie coraz częściej na poziomie rozszerzonym. Wiedza i umiejętności, którymi powinien wykazać się maturzysta na poziomie rozszerzonym będą wykorzystywane w praktyce przez przyszłych studentów socjologii, prawa, historii, stosunków międzynarodowych, ekonomii, politologii. Znajomość konstytucji RP, praw i wolności obywatelskich, podstaw polskiego prawa pozwoli młodym ludziom bezpieczniej i pewniej poruszać się w gąszczu obowiązujących przepisów, a zetknięcie się z problematyką międzynarodową może przyczynić się do zrozumienia złożoności polityki. Natomiast poznanie zasad demokracji, znaczenia społeczeństwa obywatelskiego we współczesnym świecie, być może zachęci ich do aktywności społecznej i politycznej.

GEOGRAFIA

Egzamin maturalny z geografii jest adresowany do osób ciekawych świata i lubiących „podróżować po mapie” oraz zainteresowanych sprawami społeczno-gospodarczymi.

Sprawdzane umiejętności

Specyfiką egzaminu z geografii na poziomie podstawowym jest rozwiązywanie zadań egzaminacyjnych na podstawie barwnej mapy szczegółowej i innych pomocniczych materiałów źródłowych, takich jak: mapa przeglądowa, plan, tekst źródłowy, fotografia, tabela statystyczna, schemat, wykres, profil, przekrój. Wynik tego egzaminu wskazuje na poziom opanowania umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, przydatnej na każdym kierunku studiów.

Egzamin na poziomie rozszerzonym również polega na rozwiązywaniu zadań z wykorzystaniem różnorodnych materiałów źródłowych, z uwzględnieniem różnych skal przestrzennych. Wynik egzaminu maturalnego z geografii na poziomie rozszerzonym informuje, że względu na specyfikę tego egzaminu, o zakresie opanowania wiadomości dotyczących:

- metod badań geograficznych,
- systemu przyrodniczego Ziemi,
- systemu społeczno-gospodarczego świata,
- relacji człowiek – środowisko.

Przydatność w rekrutacji:

Zdający geografię na poziomie rozszerzonym wykazuje się opanowaniem umiejętności takich jak:

- korzystanie z różnych źródeł informacji,
- formułowanie wniosków,
- ocenianie współczesnych wydarzeń, przemian i procesów na świecie,
- proponowanie rozwiązań problemów istniejących we współczesnym świecie

przydatnych na wielu kierunkach studiów, między innymi na geografii oraz kierunkach ekonomicznych.

Abiturienci, którzy osiągnęli wysoki wynik na poziomie rozszerzonym egzaminu maturalnego z geografii posiadają predyspozycje do studiowania na kierunkach wymagających interdyscyplinarnego podejścia oraz wykorzystywania wiadomości i umiejętności z wielu różnych dziedzin.

BIOLOGIA

Egzamin maturalny z biologii pozwala maturzystom wykazać się znajomością i rozumieniem podstawowych pojęć, praw, zjawisk i procesów biologicznych, a w szczególności:

- stosowania poprawnej terminologii biologicznej w opisywaniu budowy i funkcji różnych organizmów,
- rozumienia podstawowych praw i zasad biologicznych,
- stosowania posiadanej wiedzy w porównywaniu i charakteryzowaniu procesów i zjawisk biologicznych.

Sprawdzane umiejętności

Na poziomie podstawowym i rozszerzonym:

- odczytywanie informacji przedstawionych w formie tekstu o tematyce biologicznej, tabeli, wykresu, schematu, rysunku,
- selekcjonowanie i porównywanie informacji według wskazanego kryterium,
- konstruowanie tabeli, wykresu, schematu i rysunku,
- redagowanie poprawnego merytorycznie opisu przedstawionego w innej formie obiektu, zjawiska lub procesu,
- planowanie działania na rzecz własnego zdrowia i ochrony środowiska,
- planowanie przebiegu obserwacji,
- interpretowanie informacji i wyjaśnianie zależności przyczynowo – skutkowych pomiędzy prezentowanymi faktami,
- wykonywanie obliczeń, rozwiązywanie zadań z zakresu dziedziczenia cech,
- formułowanie wniosków, hipotez, problemów badawczych oraz formułowanie i uzasadnianie opinii na podstawie analizy podanych informacji.

Zadania w arkuszu egzaminacyjnym na poziomie podstawowym sprawdzają wiadomości i umiejętności z zakresu treści dotyczących organizmu człowieka oraz elementów ekologii i ochrony środowiska.

Zadania w arkuszu egzaminacyjnym na poziomie rozszerzonym sprawdzają wiadomości i umiejętności takie, jak na poziomie podstawowym oraz dodatkowo wiadomości i umiejętności z zakresu treści dotyczących m. in. komórki jako podstawowej jednostki życia, różnorodności życia na Ziemi, genetyki, ewolucji żywych organizmów, biogeografii i biologii stosowanej.

Przydatność w rekrutacji

W tej chwili egzamin z tego przedmiotu jest wymagany dla wielu kierunków studiów, w tym np. biologii, biotechnologii i medycyny. W zależności od typu uczelni wyższej w rekrutacji najczęściej brany jest pod uwagę wynik z egzaminu maturalnego na poziomie rozszerzonym.

Wiele ze sprawdzanych tym egzaminem umiejętności to umiejętności ponadprzedmiotowe, które przydatne są np. w geografii, chemii i matematyce.

Ponadto przygotowanie do tego egzaminu wymaga pamięciowego opanowania wielu obciążających terminów, dlatego może on być również brany pod uwagę wszędzie tam, gdzie taka umiejętność jest przydatna.

CHEMIA I FIZYKA

Kształtują umiejętności kluczowe dla nauk przyrodniczych. Dostarczają wiedzy pozwalającej rozumieć otaczający nas świat oraz umiejętności przeprowadzania obserwacji i opisu zachodzących zjawisk i procesów. Pozwalają również formułować wnioski i uzasadniać opinie oraz rozumieć i wyjaśniać zjawiska spotykane w życiu codziennym.

Sprawdzane umiejętności

- posługiwanie się językiem symboli,
- dokonywanie analizy zjawisk i procesów,
- dokonywanie syntezy zgromadzonych danych,
- dostrzeganie i wyjaśnianie związków przyczynowo – skutkowych,
- dostrzeganie korelacji wiedzy chemicznej/fizycznej z innymi naukami przyrodniczymi,
- projektowanie eksperymentów, dobieranie metod badawczych,
- formułowanie krótkiej, precyzyjnej i logicznej wypowiedzi,
- korzystanie z różnych źródeł informacji naukowych (tekstów, tablic, wykresów, schematów).

Sprawdzane umiejętności są podobne na obu poziomach. Poziom rozszerzony wymaga jednak większej sprawności w posługiwaniu się językiem symboli, rozwiązywania zaawansowanych problemów lub wykorzystania złożonych informacji.

Przydatność w rekrutacji

Umiejętność abstrakcyjnego myślenia, sprawne posługiwanie się symbolami, schematami i wzorami do precyzyjnego opisu zjawisk zachodzących w przyrodzie i w życiu codziennym są istotne na wszystkich kierunkach matematyczno-przyrodniczych.

HISTORIA SZTUKI

Egzamin maturalny z historii sztuki pozwala zdającym wykazać się wiedzą z historii malarstwa, rzeźby i architektury.

Sprawdzane umiejętności

Abiturient zdający egzamin na poziomie podstawowym rozwiązuje test zawierający różnego typu zadania, sprawdzające znajomość terminologii, stylów, twórców oraz ich dzieł. Załącznikami do większości zadań są reprodukcje dzieł sztuki lub krótkie teksty źródłowe.

Egzamin maturalny z historii sztuki na poziomie rozszerzonym polega na:

- rozwiązaniu testu zawierającego różnego typu zadania, sprawdzające opanowanie treści nauczania w zakresie znajomości terminologii, stylów, twórców oraz ich dzieł,
- analizie dwóch dzieł malarstwa, rzeźby lub architektury na podstawie załączonych barwnych reprodukcji,
- napisaniu krótkiego, spójnego wypracowania o charakterze przekrojowym i problemowym na jeden z dwóch tematów, pozwalających na zaprezentowanie wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin i kierunków sztuki oraz na własną interpretację.

Przydatność w rekrutacji

Abiturienti, którzy osiągnęli wysoki wynik na egzaminie maturalnym z historii sztuki (zwłaszcza na poziomie rozszerzonym) mają opanowane wiadomości i umiejętności, przydatne na wielu kierunkach studiów humanistycznych, takie jak:

- znajomość terminologii, stylów, twórców i dzieł z zakresu europejskiego kręgu kulturowego,
- korzystanie z różnych źródeł informacji,
- umiejętność analizowania dzieł sztuki,
- umiejętność formułowania spójnej i logicznej wypowiedzi pisemnej.

HISTORIA MUZYKI

Muzyka jest językiem uniwersalnym, zrozumiałym dla każdego człowieka, a dzieje muzyki są jednym z przedmiotów egzaminacyjnych. Wiadomości i umiejętności przedmiotowe sprawdzane podczas tego egzaminu potrzebne są na kierunkach studiów artystycznych i humanistycznych, a dodatkowo sprawdzane na egzaminie z historii muzyki umiejętności ponadprzedmiotowe, w tym umiejętności kluczowe (takie jak rozwiązywanie problemów w twórczy sposób, planowanie, organizowanie i ocenianie własnej pracy), ułatwiają studiowanie.

Sprawdzane umiejętności

- 1) znajomość i rozumienie terminologii z zakresu historii muzyki, twórczości wybranych kompozytorów oraz chronologii i cech stylu muzycznego epok historycznych, szkół kompozytorskich, wybranych kompozytorów i wykonawców,
- 2) umiejętność opisu i analizy wybranych zjawisk, a więc:
 - przedstawiania wiedzy o dziejach muzyki w oparciu o znajomość dzieł muzycznych, twórczość i biografię wybranych kompozytorów,
 - analizowania utworów muzycznych,
 - analizowania literackich tekstów historycznych i teoretycznych o muzyce,
- 3) przedstawianie oraz ocenianie wybranych zjawisk w historii muzyki, w tym określanie powiązań, wpływów, różnic i podobieństw dzieł, form, technik kompozytorskich i wykonawczych, postrzeganie związków kultury muzycznej z innymi dziedzinami sztuki, a także formułowanie przejrzystej i logicznej wypowiedzi pisemnej.

Na obu poziomach egzaminu sprawdzane są podobne umiejętności. Dodatkowo na poziomie rozszerzonym od zdających wymaga się znajomości teoretyków muzyki, analizowania również i krytycznych tekstów o muzyce, określania kontekstu historycznego, a także prezentowania indywidualnego i krytycznego poglądu na muzyczną kulturę minionych epok i postrzegania związków kultury muzycznej z wydarzeniami politycznymi i społecznymi.

Przydatność w rekrutacji:

Historia muzyki to przedmiot adresowany szczególnie do absolwentów szkół artystycznych – muzycznych. Zobowiązuje do szeroko rozumianego uczestniczenia w kulturze. Od maturzysty zdającego historię muzyki oczekuje się nie tylko umiejętności analizowania utworów muzycznych na podstawie zapisu nutowego i nagrań, ale także różnorodnych źródeł informacji o dziejach muzyki. Maturzyści powinni wykazać się umiejętnością logicznego myślenia, syntetyzowania i wyciągania wniosków oraz ich formułowania, pisania tekstu na zadany temat, właściwego doboru informacji, dokonania selekcji informacji, wyrażania własnego stanowiska, powoływania się na opinie innych i przytaczanie tych opinii, właściwego dobierania i wartościowania argumentów. Tworzenie tekstu własnego pozwala również maturzystom wykazać się kompetencjami językowymi, a więc umiejętnościami budowania komunikatywnego przekazywania myśli i posługiwania się poprawnym językiem. Wymienione wyżej umiejętności sprawdzane podczas egzaminu z historii muzyki są więc przydane nie tylko na Akademii Muzycznej i podczas uniwersyteckich studiów muzykologicznych, ale również na wielu kierunkach humanistycznych, zwłaszcza kulturoznawczych.